

H3 Nederlands

Overzicht leesvaardigheid

Jaar 1

Leesstrategieën

- Globaal lezen. Je wilt snel weten waar de tekst over gaat en kijken of deze interessant voor je is. Je leest de titel, tussenkopjes, inleiding, eerste zinnen van de alinea's, slot en je bekijkt de plaatjes.
- Zoekend lezen. Je bent op zoek naar een antwoord op een vraag of naar een tekst die je kunt gebruiken voor een onderzoek. Je bedenkt zoekwoorden en scant de resultaten. Je leest de alinea waarin je denkt dat het antwoord staat.
- Intensief leren. Je wilt de tekst goed begrijpen. Je leest de tekst van begin tot eind.
- Lerend lezen. Je wilt belangrijke informatie onthouden. Je leest de tekst globaal, intensief en maakt dan een samenvatting.

Tekstdoelen

- Informeren. De schrijver wil je iets leren.
- Overtuigen. De schrijver wil je met argumenten overtuigen van zijn/haar mening.
- Activeren. De schrijver wil dat je iets gaat doen.

Tekststructuur

- Inleiding. Hier staat het onderwerp en wordt de lezer overgehaald om de rest van de tekst te lezen.
- Kern. Hier lees je meer informatie over het onderwerp. Elke alinea heeft een kernzin waar de belangrijkste boodschap van de alinea instaat.
- Slot. Conclusie, samenvatting of prikkelende stelling. Niet alle teksten hebben een slot!

Hoofd- en bijzaken

Alle belangrijke informatie over het onderwerp, noem je hoofdzaken. Minder belangrijke dingen noem je bijzaken. Hoofdzaken vind je vaak in de inleiding, het slot, kernzinnen van alinea's en titels en tussenkopjes. Bijzaken zijn voorbeelden en toelichtingen. Als je ze weglaat, weet je nog steeds waar de tekst over gaat.

Samenvatten

- Lees de tekst globaal. Bepaal het onderwerp van de tekst.
- Lees de tekst intensief. Bepaal de hoofdzaken van de tekst.
- Noteer de titel van de tekst.
- Schrijf de hoofdzaken op.
- Let op: Maak er een lopende tekst van en houd zo veel mogelijk de volgorde van de oorspronkelijke tekst aan.

Woordraadstrategieën

Je kunt de context gebruiken om achter de betekenis van een moeilijk woord te komen.

- Lees de woorden en zinnen om het moeilijke woord en kijk of de betekenis hier uitgelegd wordt.
- Kijk of er een synoniem in de tekst staat.
- Kijk of er een tegenstelling in de tekst staat.

- Kijk of het een samenstelling is en je een deel van de woorden kent.
- Kijk of het op een woord uit een andere taal lijkt.
- Gebruik een woordenboek.

Tekstverbanden en signaalwoorden

Alinea's en zinnen hebben vaak een relatie met elkaar. Zo'n relatie noem je een tekstverband. Deze verbanden herken je aan signaalwoorden. Signaalwoorden helpen je om verbanden te herkennen en daardoor de tekst beter te begrijpen.

- Tijd. Dit tekstverband geeft de volgorde aan waarin iets gebeurt. Signaalwoorden: voordat, nadat, eerst, vervolgens, daarna, toen, ten slotte, terwijl, wanneer, dan, dadelijk, intussen etc.
- Opsomming. Dit tekstverband noemt verschillende dingen die bij elkaar horen. Signaalwoorden: ten eerste, ten tweede, en, of, verder, ook, bovendien, daarnaast etc.
- Tegenstelling. Dit tekstverband geeft het tegenovergestelde aan van wat eerder is gezegd. Signaalwoorden: maar, toch, echter, daarentegen, hoewel, integendeel, aan de ene kant ... aan de andere kant, enerzijds ... anderzijds, desondanks, terwijl etc.
- Oorzaak-gevolg. Dit tekstverband geeft aan dat er iets gebeurt omdat er eerst iets anders is gebeurd. Signaalwoorden: door, hierdoor, doordat, waardoor, zodat, omdat, als gevolg daarvan, met als gevolg, ten gevolge van, oorzaak etc.
- Doel-middel. Dit tekstverband geeft een middel aan dat ervoor zorgt dat je je doel kunt bereiken. Signaalwoorden: waarmee, daarmee, met het doel, door middel van, door, om, met behulp van etc.

Jaar 2

Tekstdoelen

- Beschouwen. De schrijver wil dat je een mening vormt over een bepaald onderwerp door dit van meerdere kanten te belichten.
- Amuseren. De schrijver wil je vermaken.

Leesstrategieën

- Kritisch lezen. Je vraagt je af wat het doel is van de schrijver en of het wel klopt wat hij zegt. Je kunt andere teksten raadplegen om dit te controleren en je kunt kijken naar de bron van het artikel.

Functiewoorden

Dit hebben jullie vorig schooljaar nog niet gehad.

Verwijswoorden

Woorden die naar andere woorden verwijzen, noem je verwijswoorden. Dit zijn voornaamwoorden of bijwoorden.

Tekstverbanden en signaalwoorden

- Voorwaarde. Signaalwoorden: als, wanneer, tenzij, mits, indien etc.
- Inperking. Signaalwoorden: hoewel, ondanks, natuurlijk ... maar etc.
- Vergelijking. Signaalwoorden: evenzeer, evenals, eveneens, net als, alsof, hetzelfde is het geval etc.
- Omschrijving. Signaalwoorden: in andere woorden, oftewel, anders gezegd etc.
- Voorbeeld. Signaalwoorden: denk aan, bijvoorbeeld, zoals, onder andere, als etc.

- Verduidelijking. Signaalwoorden: dit betekent, met name, dit houdt in, dat wil zeggen, onder meer etc.
- Conclusie. Signaalwoorden: dus, concluderend, dan ook etc.
- Samenvatting. Signaalwoorden: samengevat, kortom etc.

Onderwerp en hoofdgedachte

Het onderwerp van de tekst kun je formuleren in één woord of woordgroep. Dit onderwerp vind je vaak al als je de tekst globaal leest. Een deelonderwerp is een bepaalde kant van het hoofdonderwerp. Ook het deelonderwerp kun je in één woord of woordgroep formuleren. Tussenkopjes kondigen vaak het deelonderwerp van een alinea aan, maar dit hoeft niet.

Het belangrijkste dat de auteur over het onderwerp wil zeggen, is de hoofdgedachte van de tekst. De hoofdgedachte vind je vaak in de titel, inleiding of slot. In sommige teksten vind je de hoofdgedachte niet direct in de tekst en moet je deze zelf formuleren.